

Råderumsspillet

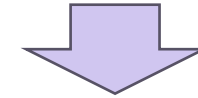
*Skab dialog om de svære
prioriteringer og fremtidens
velfærd i din kommune*

*– et koncept til byråd,
forvaltning og borgere.*

Råderumsspillet

- Råderumsspillet har til formål og har gode erfaringer med:
 - At simulere en kommunal budgetforhandling og skabe dialog om, hvordan der skal skabes råderum
 - At sætte tanker og refleksioner i gang omkring, hvordan der skal skabes råderum til den kommende budgetforhandling
 - At give energi og sætte retning for budgetprocessen
 - At skabe rammerne for at drøfte de svære prioriteringer, der kan forekomme, når der skal skabes råderum.
- Konceptet er både afprøvet i byråd, hos forvaltning og med borgere med gode erfaringer.
- Facilitering af råderumsspil fungerer særligt godt i månederne december-april for at kickstarte drøftelserne til den kommende budgetproces eller valgperiode.

Råderumsspillet faciliteres oftest i byrådene med følgende programpunkter (3 timer)

KL

1. Oplæg fra KL og indblik i spil

2. Råderumsspil i grupper

3. Opsamling i plenum (inkl. forplejning)

1. Oplæg fra KL (60 min.)

- Rammesætning af råderumsdagsordenen: Hvad er den økonomiske virkelighed?
- Trends og tendenser på råderumsdagsordenen
- Velfærden i forandring – hvad vil borgerne?
- Hvilke veje kan man gå i budgetprocessen?
- Forklaring af spilleregler til Råderumsspil og pause

2. Råderumsspil i grupper

- Politikere deles op på tværs af udvalg, partier og sendes ud i grupper
- Grupperne har en time til at diskutere og prioritere budgetforslagene (med udgangspunkt i kommunen selv)

3. Plenumsession

- Gruppeformænd sætter streger på tavlen: Hvilke forslag har gruppen valgt?
- KL laver et overblikslide: Hvilke forslag har grupperne prioriteret samlet set?
- Bordene rundt: Gruppeformændene præsenterer
- Plenumdrøftelser: Hvor vil kommunen hen i den kommende budgetproces?

Råderumsspil med byrå

KL

Odder Kommune - Kommunalbestyrelsen

Jane Møller Pedersen • 1.
Kontorchef hos KL
6md. •

VERDENSPREMIERE PÅ RÅDERUMSSPILLET

Jeg var i dag i **Odder Kommune** sammen med mine kollegaer, **Maria Theil Thomsen** og **Andreas Pallesen**, hvor vi kunne løfte sløret for 'Råderumsspillet' og afprøve spillet sammen med politikere, ledere og medarbejderrepræsentanter fra Odder Kommune. Tak fordi I var friske på at spille med Lone Jakobi Sørensen, **Henning Haahr Pedersen** og **Grethe Sjørlev Laursen**.

Råderumsspillet er udviklet med inspiration fra **Ballerup Kommune**. Deltagerne skulle med udgangspunkt i Korsbæk Kommune drøfte og vælge imellem forskellige budgetforslag for at opnå et bestemt råderum 🏠. Spillet gav rigtig gode drøftelser om, hvilke prioriteringer og hvilken strategi Odder Kommune kunne satse på for at tilvejebringe et økonomisk råderum i den kommende budgetproces.

Vi deler gerne råderumsspillet, hvis I har lyst til at spille med. Og vi kommer også gerne forbi og faciliterer drøftelsen med jer.

Næstved Kommune - Kommunalbestyrelse

KL

Steen Andersen • 1.
Centerchef, Koncernservice at Næstved Kommune
2u • Redigeret •

Næstved byråd tog her til aften fat i den store og spændende budgetproces for 2024. KL hjalp politikere og embedsmænd igennem en god aften med prioriteringsdrøftelser i både blandede grupper og i plenum. En stor tak for jeres store indsats [Jane Møller Pedersen](#), [Andreas Pallesen](#), [Lotte Riberholt Andersen](#), [Camilla Hovmand Larsen](#), Annette Wendt både i forberedelserne og gennemførelsen af temamødet 🙌 Nu venter det store arbejde med at skabe et råderum for 2024, til efterfølgende politisk prioritering 😊 [#NæstvedKommune](#) [#Budget24](#)

  Du og 87 til 3 kommentarer

 Synes godt om

 Kommenter

 Slå op igen

 Send

 Tilføj en kommentar ...

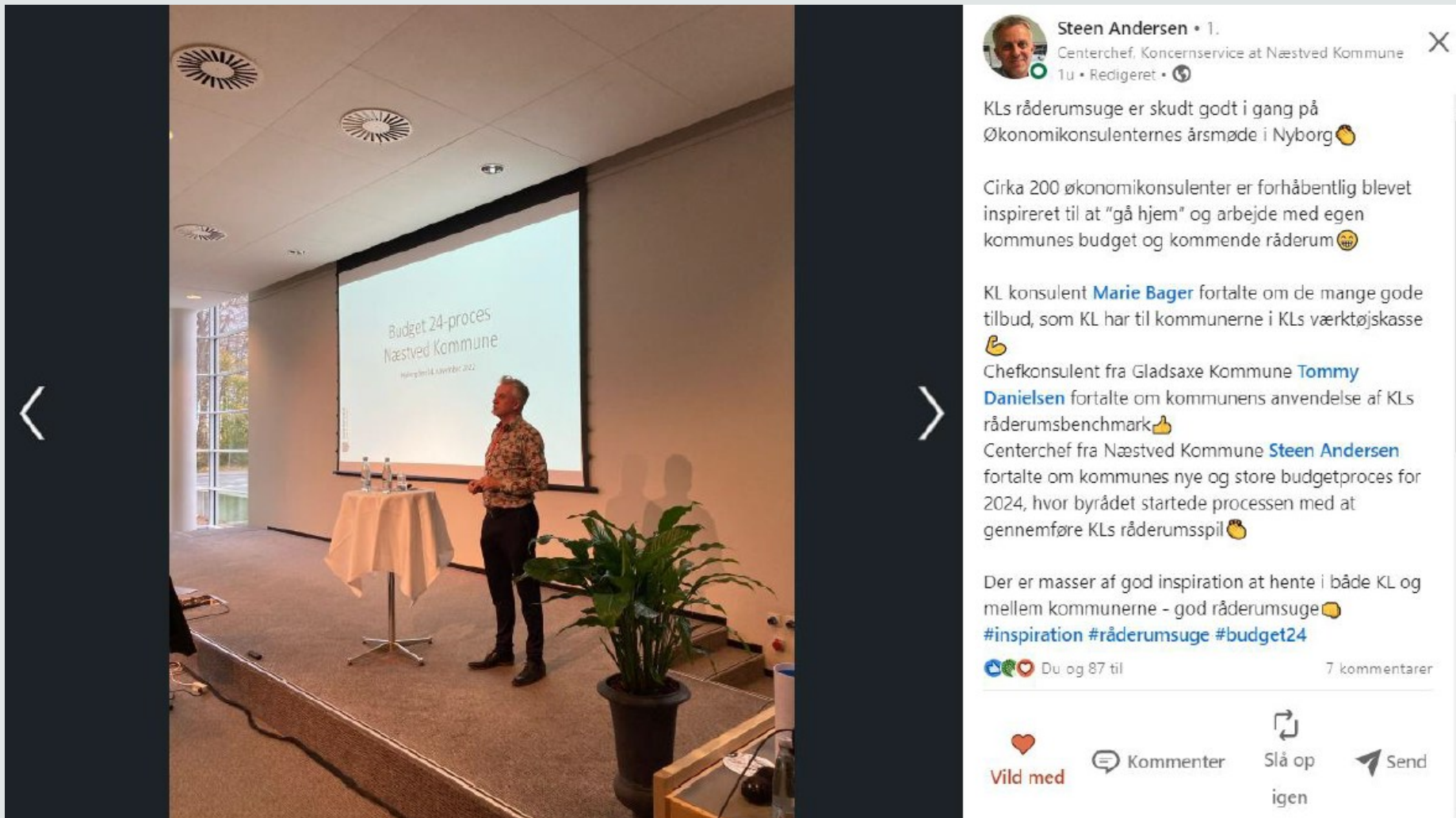
Mest relevant ▾

Andreas Pallesen • Dig 2u ...
Konsulent hos KL
Tak for invitationen og for at give den gas med Råderumsspillet ude i grupperne 🙌

Synes godt om • 1 | Svar

Præsenteret af Steen Andersen, Økonomikonsulenternes Årsmøde

KL

Råderumsspil med borgerne

Råderumsspil med borgerne (Norddjurs Kommune)

- Borgmesteren indledte med et blik på Norddjurs Kommune: Hvor er kommunen på vej hen, og hvorfor inviterer vi?
- Derefter oplæg fra livstilsekspert Christian Grau om
- Derefter råderumsdialog – spil med din lokalpolitiker: Forslag tilpasses borgerperspektivet
- Læs artiklen forløbet her: [Fremtidens velfærd var på spil, da Norddjurs inviterede borgerne til snak om prioriteringer](#)

Råderumsspil med forvaltning

Råderumsspil med forvaltning (Holbæk – Sundhed og Ældre)

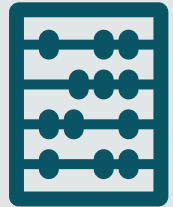
- Konceptet er også afprøvet i en fagforvaltning på Sundheds- og Ældreområdet
- Her indledte KL med oplæg om tendenserne på Sundheds- og Ældreområdet
- Derefter skulle fagforvaltningen løse udfordringen med udgangspunkt i forslag på Sundheds- og Ældreområdet
- Derefter plenumsession.

Spilmanual

KL

Hvilken udfordring skal I løse?

”Korsbæk Kommune” har fået til opgave at prioritere budgetforslag, der har en økonomisk effekt på:

- › x mio. kr. i budget 2026
- › x mio. kr. i budgetoverslagsårene

Det er **jeres opgave** i byrådet at udvælge en portefølje af budgetforslag, der tilvejebringer det nødvendige økonomiske råderum.

Råderum kan tilvejebringes på flere måder

		Tilførsel af ressourcer?	
		Nej	Ja
Serviceforringelser?	Nej	Effektivisering	Investering
	Ja	Besparelse	

Der er fordele og ulemper ved alle typer råderumsforslag

Effektiviseringsforslag

Ved effektiviseringsforslag skaber man råderum ved at gøre opgaveløsningen mere effektiv – dvs. at der kan leveres ”mere” for de samme ressourcer, eller det ”samme” for færre ressourcer.

Fordele:

- Indebærer *ikke* en større investering
- Medfører *ikke* en serviceforringelse

Ulemper:

- Implementeringen kan kræve markante ændringer i flere medarbejderes arbejdsgange.

Besparelsesforslag

Ved besparelsesforslag skaber man råderum ved at reducere eller fjerne ressourcer eller services.

Fordele:

- Det er tydeligt, hvordan råderummet skabes
- Der er ofte forholdsvis stor sikkerhed ift. at de forventede økonomiske gevinster kan realiseres

Ulemper:

- Medfører serviceforringelse for kommunens borgere, virksomheder mv.

Investeringsforslag

Ved investeringsforslag skaber man råderum ved at lave en indledningsvis investering mod et forventet afkast på længere sigt.

Fordele:

- Kan bidrage til at løse mere langsigtede og komplekse udfordringer
- Mulighed for store, langsigtede gevinster

Ulemper:

- Gevinstrealiseringen kan være mere usikker
- Kræver en investering og en større arbejdsbyrde at implementere

Spilmanual

- I har i hver gruppe både effektiviserings-, besparelses- og investeringsforslag - der er fordele og ulemper ved alle tre typer.

⇒ **Vælg en gruppeformand**

⇒ **Vælg en revisor**

- Med udgangspunkt i **jeres egen kommune** skal I drøfte de forskellige budgetforslag og udvælge en portefølje af budgetforslag, der:
 1. Indebærer en økonomisk effekt på **10 mio. kr. i år 1**
 2. Indebærer en økonomisk effekt på **20 mio. kr. i budgetoverslagsår**
 3. Indeholder **minimum et budgetforslag af hver type**,
Dvs. minimum ét effektiviserings-, ét besparelses- og ét investeringsforslag
 4. *Har minimum et nyt forslag (brug forvaltningsbordet og de blanke forslag)*

**I har 1
time**

Budgetforslag

Effektiviseringer

Besparelser

Investeringer

Læg budgetforslag på
oversigtspladen (husk at
have minimum et forslag af
hver type) (1)

Valgte budgetforslag

Læg jeres budgetforslag her

Effektiviseringer

Besparelser

Investeringer

Læg budgetforslag på oversigtspladen (husk at have minimum et forslag af hver type) (2)

Valgte budgetforslag

Læg jeres budgetforslag her

Effektiviseringer

Teknik og Miljø

Arealoptimering

Type: Effektivisering

Hvad omfatter forslaget?
Kommunens ejendomme udnyttes i højere grad – f.eks. gennem afvikling af bygninger, der anvendes i begrænset omfang og optimeret brug af bygninger med højt antal km, pr. bruger. Det kan eksempelvis være bedre udnyttelse af arealerne i idrætsparken eller skoleens faciliteter. En forudsætning for at effektivisere, er udarbejdelse af en analyse og en behovsanalyse blandt brugerne af de kommunale bygninger – det kan eksempelvis være blandt fridagsbrugere.

Den samme er logik er til stede i reduktionsforslaget, der indgår i budget 2024-2027 om organisering og lokaloptimering primært vedrørende rådhuset, men også kan udvides til at omfatte andre lokaliteter.

Effekter af forslaget
Ved at arealoptimeres frigives kommunale ejendomme til nye behov eller salg. Rådhuset bør på bedre udnyttelse af ejendomsressourcen samt besparelser på bygnings drifts- og vedligeholdelsesmidler. Graden af arealoptimering kan påvirkes af omstrukturering af velfærdsskatter – eksempelvis ønsker om hjemtagning af opgaver, der i dag varetages eksternt.

Økonomisk effekt

	År 1	Budgetoverslag
Økonomisk effekt (mio. kr.)	0,5	1,0

Besparelser

Ældre

Rengøring hver 3. uge i stedet for hver 2. uge til borgere i eget hjem

Type: Besparelse

Hvad omfatter forslaget?
Daginstitutioner og SFO'er holder lukket 1 uge i sommerferien. Det er i de sommerferieugerne, hvor der er færrest børn med behov for pasning som fx uge 29.

Effekter af forslaget
Forslaget lægger et særligt pres på de forældre, som ikke har mulighed for at afholde ferie i den uge, hvor der er sommerferielukket. Det forventes at flere forældre vil bruge nødpasning end tilfældet er på andre tidspunkter af året, men muligvis i en anden end den ventede. Erfaringen fra andre kommuner viser dog, at der er markant færre forældre med behov for pasning i sommerferieperioden.

Børne

Sommerferielukning i daginstitutioner / sfo'er i 1 uge

Type: Besparelse

Hvad omfatter forslaget?
Øget brug af skærmopkald på pleje- og omsorgsområdet med henblik på at erstatte visse opgaver, der tidligere krævede fysiske besøg. Skærmbesøgene giver medarbejdere i Hjemmeplejen mulighed for at målrette de fysiske besøg, der hvor de har størst værdi. Der vil i første omgang fokuseres på borgere med et stort ønske om at blive boende i eget hjem.

Implementering af forslaget kræver bl.a.:

- Kommunen skal købe licenser og teknologi for 0,5 mio. kr.
- Implementering og forankring af forslaget kræver nye arbejdsopgaver for medarbejdere, bl.a. via ændringer i rutearbejdsgangene
- Implementering af skærmløsninger indebærer bl.a. undervisning af både medarbejdere og borgere.

Investeringer

Tværgående

Automatisering / digitalisering af administrative processer

Type: Investering

Hvad omfatter forslaget?
Der skal ske en investering i medarbejdere, som kan sikre

Ældre

Skærmbesøg i hjemmeplejen

Type: Investering

Hvad omfatter forslaget?
Øget brug af skærmopkald på pleje- og omsorgsområdet med henblik på at erstatte visse opgaver, der tidligere krævede fysiske besøg. Skærmbesøgene giver medarbejdere i Hjemmeplejen mulighed for at målrette de fysiske besøg, der hvor de har størst værdi. Der vil i første omgang fokuseres på borgere med et stort ønske om at blive boende i eget hjem.

Implementering af forslaget kræver bl.a.:

- Kommunen skal købe licenser og teknologi for 0,5 mio. kr.
- Implementering og forankring af forslaget kræver nye arbejdsopgaver for medarbejdere, bl.a. via ændringer i rutearbejdsgangene
- Implementering af skærmløsninger indebærer bl.a. undervisning af både medarbejdere og borgere.

21

Hold øje med den økonomiske effekt i både år 1 og i budgetoverslagsårene (der kan være en negativ effekt i år 1)

Økonomisk effekt

	År 1	Budgetoverslagsår
Økonomisk effekt (mio. kr.)	0,5	1,0

Økonomisk effekt

	År 1	Budgetoverslagsår
Økonomisk effekt (mio. kr.)	2,0	2,0

Økonomisk effekt

	År 1	Budgetoverslagsår
Økonomisk effekt (mio. kr.)	-1,0	1,0

Hold løbende styr på jeres råderum

Hold styr på jeres råderum

Ryk jeres brikker, når I vælger nye budgetforslag

Effekt i år 1

Start	1,0	2,0	3,0	4,0	5,0
-1,0					6,0
-2,0		14,0	15,0		7,0
-3,0		13,0			8,0
-4,0		12,0	11,0	Mål 10,0	9,0
-5,0					
-6,0	-7,0				

Effekt i budgetoverslagsåret

Start	1,0	2,0	3,0	4,0	5,0	6,0
						7,0
22,0	23,0	24,0	25,0	26,0		8,0
21,0					27,0	9,0
Mål 20,0		30,0	29,0	28,0		10,0
19,0						11,0
18,0	17,0	16,0	15,0	14,0	13,0	12,0

Der kan blive behov for at finde på egne forslag – brug det blanke budgetforslag til at lave jeres egne

The image shows three overlapping blank budget proposal forms. Each form has a header section with 'Område:' and 'Titel:', followed by a 'Type:' field and a 'Hvad omfatter forslaget?' section. At the bottom, there is a table for 'Økonomisk effekt' with columns for 'År 1' and 'Budgetoverslagsår'.

Tan Form:

Område:
Titel:

Type: Besparelse

Hvad omfatter forslaget?

Økonomisk effekt

	År 1	Budgetoverslagsår
Økonomisk effekt (mio. kr.)		

Green Form:

Område:
Titel:

Type: Effektivisering

Hvad omfatter forslaget?

Økonomisk effekt

	År 1	Budgetoverslagsår
Økonomisk effekt (mio. kr.)		

Blue Form:

Område:
Titel:

Type: Effektivisering

Hvad omfatter forslaget?

Økonomisk effekt

	År 1	Budgetoverslagsår
Økonomisk effekt (mio. kr.)		

Gode råd til den gode gruppedrøftelse

Undgå at gå **for meget i detaljen** – det vigtige er processen og refleksionerne. Husk at dette er et startskud på budgetprocessen – men ikke den rigtige budgetproces

...Og tag udgangspunkt i egen kommune: Nogle af budgetforslagene er allerede afprøvet i andre kommuner, og vi har sammen med forvaltningen udvalgt forslagene

Vær **kompromissøgende og nysgerrige** på gruppens input

Spil med og lev jer ind i processen – find den rigtige balance mellem alvor og sjov

*Interesseret i at
drøfte, om
Råderumsspillet
kunne være noget
for jer?*

**Specialkonsulent
Andreas Hohwy Pallesen**

ANHP@kl.dk

*Læs mere om Omstillings- og Udviklingsenhedens tilbud
via QR-koden til venstre*